

ZBIÓR
RAPORTÓW NAUKOWYCH

Pytania. Odpowiedzi.
Hipotezy: nauka XXI stulecie

Гданьск
30.05.2014 - 31.05.2014

Część 4

СБОРНИК
НАУЧНЫХ ДОКЛАДОВ

Вопросы. Ответы.
Гипотезы: наука XXI век

Gdańsk
30.05.2014 - 31.05.2014

Часть 4

УДК 32+340+347+342+341+343+347.73+349.4+347.6

БКК 94

Z 40

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Druk i oprawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Cena (zl.): bezpłatnie

Zbiór raportów naukowych.

Z 40 Zbiór raportów naukowych. „Pytania. Odpowiedzi. Hipotezy: nauka XXI stulecie„. (30.05.2014 - 31.05.2014) - Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2014. - 48 str.

ISBN: 978-83-64652-38-7 (t.4)

Zbiór raportów naukowych. Wykonane na materiałach Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji 30.05.2014 - 31.05.2014 roku. Gdańsk.

Część 4.

УДК 32+340+347+342+341+343+347.73+349.4+347.6

БКК 94

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane.

Wszelkie prawa do materiałów konferencji należą do ich autorów.

Pisownia oryginalna jest zachowana.

Wszelkie prawa do materiałów w formie elektronicznej opublikowanych w zbiorach należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

Obowiązkowym jest odniesienie do zbioru.

Warszawa 2014

ISBN: 978-83-64652-38-7 (t.4)

"Diamond trading tour" ©

SEKCJA 14. NAUK POLITYCZNYCH. (ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ)

1. Ларченко А.А. 5
«ДЕМОКРАТИЯ КАК СПОСОБ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ПОЛИТИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ»
2. Чеботарёва А.А. 7
«РАЗВИТИЕ ПОЛИТИЧЕСКОЙ МЫСЛИ В СРЕДНЕВЕКОВЬЕ. АВРЕЛИЙ АВГУСТИН. ФОМА АКВИНСКИЙ»
3. Бондарь С.М. 10
INFORMATION POLICY OF THE EUROPEAN UNION ON E-GOVERNMENT

SEKCJA 26. PRAWOZNAWSTWO. (ЮРИДИЧЕСКИЕ НАУКИ)

4. Стахура І.Б. 12
ПОНЯТТЯ ПРО СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА
5. Гарна-Іванова І.О. 15
ПОВНОВАЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ, ЯК ПРОВІДНОГО СУБ'ЄКТА ЗДІЙСНЕННЯ МІГРАЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ
6. Цыбулина Н.Е. 18
ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ОТНОШЕНИЙ, ВОЗНИКАЮЩИХ ПО ДОГОВОРУ СУРРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
7. Цыбулина Н.Е. 20
ИСТОРИЧЕСКАЯ ОБУСЛОВЛЕННОСТЬ РАЗВИТИЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ИНСТИТУТА СУРРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
8. Бойко Н.Н. 22
ПРОБЛЕМЫ ЗАЩИТЫ ПРАВ ДЕТЕЙ В СЕТИ ИНТЕРНЕТ
9. Александрова В.Ю. 24
ЭКОНОМИЧЕСКИЙ СУВЕРЕНИТЕТ ГОСУДАРСТВ: МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОЙ И ВНУТРИГОСУДАРСТВЕННЫЙ АСПЕКТЫ
10. Приженникова А. Н. 26
ТРУДОВЫЕ СПОРЫ В СОВРЕМЕННОЙ РОССИИ
11. Балацька З.О., Козлова М.Ю. 30
ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ЕУТАНАЗІЇ В УКРАЇНІ

12. Ишбулдин Д.Р.	36
ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЗЕМЕЛЬНОГО НАЛОГА В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ	
13. Ponomarev O., Dorovskih M.	38
FINANCE MONITORING AS A METHOD OF STATE (MUNICIPAL) FINANCIAL CONTROL	
14. Дмитренко Е., Дмитренко А.....	41
МЕХАНІЗМ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ЗМІСТ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ	
15. Дунаева Ж. А.	43
ОСОБЕННОСТИ ИНСТИТУТА СЕПАРАЦИИ В ПРАВЕ ПОЛЬШИ	
16. Дунаева Ж. А.	45
НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ, ВОЗНИКАЮЩИЕ ПРИ РАЗДЕЛЕ ОБЩЕГО ИМУЩЕСТВА СУПРУГОВ	

Ларченко А.А.

Студент 3 курса 332 группы

Факультета французского и немецкого языков

Горловского института иностранных языков

Государственное высшее учебное заведение

«Донбасский Государственный педагогический университет»

«ДЕМОКРАТИЯ КАК СПОСОБ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ПОЛИТИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ»

Ключевые слова / Keywords: демократия / democracy; государство / state.

*Демократия – это власть народа,
избранная народом, для народа.*

А. Линкольн

Демократический режим

Ранее демократию разделяли на две базовые модели: прямая и представительная демократия. При *прямой* демократии граждане принимают непосредственное участие в подготовке, обсуждении и принятии решений. В *представительной* демократии граждане передают эту функцию избранными представителям, которые представляют интересы избирателей и несут ответственность перед ними за свои действия. Сегодня различают и третью модель. *Плебисцитарная* демократия сводится к голосованию «за» или «против» уже подготовленного правительством решения.

Впервые демократический режим появился в Древней Греции. Афины стали первым демократическим государством. Это была прямая демократия, которая существовала в рамках общины, племенного совета. Она давала возможность гражданам принимать непосредственное участие в собраниях, на которых решались важные вопросы. Такая демократия не знала прав и свобод, поэтому часто она называлась деспотизмом большинства. Античная демократия отличается от современной. Главными признаками современной демократии являются:

- 1) законодательное определение народа единственным источником власти;
- 2) равноправие граждан;
- 3) подчиненность меньшинства воли большинства;
- 4) ограничение власти большинства над меньшинством;
- 5) политический плюрализм;
- 6) выборность законодательных органов;
- 7) приоритет прав человека над правами государства;
- 8) распределение власти на законодательную, исполнительную и судебную;
- 9) верховенство закона во всех сферах жизни.

В восьмой книге «Государство» Платон утверждает, что демократия не должна быть избыточной, иначе она повлечет за собой тиранию. Аристотель считал демократию правлением большинства неимущих граждан исключительно в своих интересах. Он рассматривал демократию как искажение политики (форма общественного

управления, в которой, как считал Аристотель, правит большинство в интересах общей пользы).

Диктатура большинства

Любое принятое решение не может соответствовать предпочтениям абсолютного всех граждан. Для части населения это решение может оказаться неприемлемым. И хотя всеобщее избирательное право способствует более точному представлению интересов, это не снимает проблему. Выход лежит в разделении государственной власти на три ветви: исполнительную, законодательную и судебную. Это ограничивает власть большинства над меньшинством и при этом не противоречит демократии.

Современная демократия

Современная демократия является плюралистической. Она характеризуется многообразием общественных интересов и форм их выражения. Плюралистичность современной демократии связана с тем, что граждане относятся к какой-либо определенной группе – социальной, профессиональной, этнической, территориальной, религиозной и т. п. Они понимают политику как межгрупповое взаимодействие, возможность конкуренции и борьбы, а демократию – как форму правления, которая позволяет народу свободно выражать свои мысли и находить компромиссы, вступая в конкуренцию. Государство при этом несет ответственность за функционирование общественной системы и помогает поддерживать в обществе справедливость по отношению людей друг к другу. Возможно монополизация власти, но при этом гарантируется соблюдение законов.

Современная демократия имеет много преимуществ. Большинство современных государств уделяет большое внимание поддержке гражданского общества. При таком политическом устройстве государство должно заботиться о правах и обязанностях всех граждан. В сравнении с другими формами правления демократия создает относительную стабильность в государстве.

Любая власть, как бы она не называлась, является угнетением свобод личности или отдельных слоёв общества. Демократия не является исключением. Народовластие нельзя назвать властью всего народа, власть находится только в руках большинства. Демократия строится на волеизъявлении народа путём голосования, основываясь на добровольном выборе каждого участника голосования. Принимает решение всегда большинство. Меньшинству же остаётся только соглашаться с этим мнением и принимать волю большинства как неизбежность.

**«РАЗВИТИЕ ПОЛИТИЧЕСКОЙ МЫСЛИ В СРЕДНЕВЕКОВЬЕ.
АВРЕЛИЙ АВГУСТИН. ФОМА АКВИНСКИЙ»**

Ключевые слова / Keywords: политическая мысль / political conception; средние века / the Middle Ages; Бог / God, церковь / church; государство / state.

Политология – это наука властвующих мира сего. Их представлениях о достижениях в области влияния, завоевания и удерживания власти. Во что бы то ни стало удержать власть, воздействовать на человеческие умы миллионов и таким образом стать Властелином мира сего.

Первые политические понятия появились и заложили фундамент теоретического обоснования и государства в произведениях Конфуция («Суждения и беседы»), Платона («Государство», «Политик», «Законы»), Аристотеля («Политика», «Этика»). Политическая наука трактовалась как учение о высшем благе человека и государстве, о лучшем государственном устройстве.

Взгляды Конфуция и его учеников о политике государства уподоблялись отношениям в большой семье, где во главе Отец («сын неба»), где младшие зависели от старших. Иерархия строилась по методу неравенства людей. Однако их учение отвергало бунты и борьбу за власть, они ценили благо гражданского мира и призывали правителей строить взаимоотношения на началах добродетели – это комплекс этических норм и принципов, куда входят: правила ритуала, человеколюбия, заботы о людях, долга и т.д. Учения Конфуция об искусстве управления общества – это богатейшие знания и умения строительства высокоразвитого государства.

Политика по Платону – это знание как управлять обществом, т.е. «искусство управления всеми людьми». Целью политики является забота о человеческом обществе. В диалоге «Законы», Платон различает уже два вида государственного устройства: 1. во главе государства стоят правители; 2. где всем предписаны справедливые законы, которые служат ради общественного блага государства. На страже законов стоит правосудие, которое выражает интересы народа. Закон един для всех.

Следуя Платоновским учениям, Аристотель первый создал самостоятельную науку о политике, как искусство государственного управления. Сущность его политики заключалась в справедливом, т.е. общем благе. В зависимости от целей, которые ставили правители, Аристотель различал правильные и неправильные государственные устройства. К правильным относится: 1. монархия – правление одного; 2. аристократия – правление немногих; 3. полиция – правление многих. К неправильным относятся: 1. тирания; 2. олигархия; 3. демократия. Они соответствую-

ют правильным формам государства, но цель блага служит одному, нескольким или многим правителям. Законы присуще как при правильной, так и неправильной форме правления. Отсутствие закона Аристотель считал отходом от политических форм к деспотическому насилию. А так как в любом государстве главным есть человек, он правитель, судья, медик, военный, учитель и т.д. Он должен соблюдать законы государства независимо кто он (президент или рабочий).

На смену античному пониманию религии в Средневековье (V – XVI) политическая власть в обществе являлась полностью духовной. Власть церкви завладела умами человечества. Аврелий Августин (354-430гг.) и Фома Аквинский (1224-1274гг.) являются основными создателями христианской политической мысли.

В главном трактате Аврелия Августина «О граде Божием» он проводит мысль о том, что «исторические события зависят от божественного провидения» [1, с.635]. В развиваемой Августином концепции человеческий род он разделял на два разряда – града: 1. первым предназначено вечно царствовать с Богом...; 2. вторым подвергаться вечному наказанию с дьяволом... Власть человеческую признавал только за гражданами божьего мира, которые имели право господствовать над грешниками, противниками Божьими. За заслуги перед церковью Аврелия Августина назвали Блаженным.

Фома Аквинский – наиболее авторитетный религиозный философ. Основной принцип его философии – гармония веры и разума. Основными его произведениями являются трактаты: «Сумма теологии», «Сумма против язычников», «О правлении государей».

Государство – это общество создателем и правителем которого является Бог. Законами государства могут быть только законы, отвечающие требованиям божественного порядка. Власть, которая приводит эти законы в действие, также исходит от наставников Божьих.

Следуя учениям Аристотеля, Фома выделяет три чистые формы правления: монархия, аристократия и полиция, а также три отклоненные формы – тирания, олигархия, демагогия (демократия). Так же он выделяет два вида морального характера правления: 1. справедливое – правильное, разумное, надлежащее; 2. несправедливое – общее благо, как цель общества.

По признаку власть делится на: 1. политическую (правильную, справедливую); 2. деспотическую (неправильную, несправедливую).

В трактате «О правлении государей» он описывает взаимоотношения церковной и светской власти. Целью справедливого правителя является блаженство общества, которое по его мнению возлагается на священников и наместников Христа на Земле. Власть светскую он подчиняет власти церковной. Происхождение государства он связывает с грехопадением Адама и Евы. Концепция Фомы – государство, человечество, природа и все сущее берет начало от Бога.

Прочитав и осмыслив учения выдающихся мыслителей Средневековья, я поймала себя на мысли, читали ли эти труды наши политические деятели. В наше время, «ГОСУДАРСТВО» и «ЦЕРКОВЬ» едины. Представители политической власти посещают церковные монастыри, но их политические деяния и помыслы противоречат Божьим заповедям. Политику должен созидать народ и она должна служить народу.

Литература:

1. Плеханов Г.В. «Избранные философские произведения в пяти томах»
2. Гаджиев К.С. Введение в политическую науку. – М., «Логос», 1997.
3. Зеркин Д.П. Основы политологии. – Р-на /Д, «Феникс» 1996.

INFORMATION POLICY OF THE EUROPEAN UNION ON E-GOVERNMENT

Nowadays humanity observes a formation of a new information society. Information and all processes that are connected with it play important role in a modern world. Therefore, the main aim is to discover how the EU works with information resources and how it interacts with its citizens in these processes.

Collaboration of the countries – members of the European Union (EU) in the information sphere has begun since 50's-60's years of XX century as a result of producing joint research on problems of nuclear energy. As a result of research activities large amount of documents and other information materials were received. The Commission of the European Communities (CEC) took responsibility for storage and use of them [3]. In the late 60's understanding the fact that economic value of this kind of resource is not less important than coal and steel, resulted in the need of developing special mechanisms that can provide the "production" of information at the appropriate level.

Since 1994, The European Union has defined the task of building the Information Society as one of the highest priority. "E-government" is a new term included in political and academic discourse in the late 90-s of XX century. Most definitions contain three main components: improving the efficiency of government, service delivery to citizens and improving the democratic process using new information and communication technologies. The main spheres of activities of e-government are e-democracy, e-government, e-services, e-commerce [3].

More than 60 % of people in the EU use the Internet every day, 79 % of households had Internet access in 2013, 21 % of surveyed indicated that they have never used the Internet. More than 90 % of people have access to the Internet in four countries: the Netherlands with access of 95 %, Luxembourg with access of 94 %, Denmark and Sweden with 93 %. The lowest rates of access are in Bulgaria, Greece and Romania, with rates of 54 %, 56 % and 58 % respectively [1].

Therefore, the main problem in establishing e-government is the digital inequality of the EU member states. Meanwhile, other problems are security of online transactions, digital crimes, intellectual property rights, distribution over the Internet materials that may be regarded as offensive and threatening to social stability and lack of participation of developing countries in the internet governance.

The main step of the EU to solve these problems was the initiative of the European commission (since 2000) called "e-Europe", aimed at acceleration of the transformation of the European industrial society into an information one. The main areas of developing information policy are:

- providing access to digital technology and the Internet to every citizen, every household, school, businesses and public institutions;
- solving the problem of digital inequality in Europe through developing of new information technologies;

- providing social loyalty to the information society.

The implementation of the concept of e-government is not just improves the efficiency of the government. Moreover, it builds the ground for the formation of a fundamentally new model of democracy – digital democracy, based on a full authority of the government of society and the possibility of direct citizen participation in public activities through online voting. This is the main difference of e-Government from traditional one.

In conclusion, there are lot of advantages of implementing e-Government, the EU citizens will become the full members of public governing that means suggesting, approving and implementing new laws and interacting with the authorities and it also will improve the efficiency of state machine. However, the problem of digital inequality is still topical. Therefore, the main step of implementing this policy should be solving the problem of digital inequality through developing new information technologies and improving participation of developing countries in the internet governance.

REFERANCES:

1. epp.eurostat.ec.europa.eu (Eurostat Newsrelease 199/2013 – 18 December 2013).
2. <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/living-online/public-services>(eGovernment in the European Union Szilárd Molnár).
3. http://en.wikipedia.org/wiki/EGovernment_in_Europe

ПОНЯТТЯ ПРО СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Питання про суб'єкти адміністративного права є одним з найважливіших, тому що мова йде про учасників адміністративно-правових відносин, що вирішують задачі і здійснюють функції виконавчої влади, що координують, розпорядницькі, контрольно-наглядові повноваження в області державного управління і місцевого самоврядування, що розглядають справи про правопорушення, вчинених фізичними і юридичними особами в господарській, податковій, фінансовій, митній сфері, будівництві.

Наука адміністративного права нараховує не так багато дослідницьких робіт, присвячених цьому питанню. Проте, визначений понятійний апарат уже створений. Традиційно суб'єктом адміністративного права вважається фізична або юридична особа (організація), що, відповідно до встановленого адміністративним законодавством нормами, бере участь в здійсненні публічного керування, реалізації функцій виконавчої влади. Суб'єкт адміністративного права – це одна зі сторін публічної управлінської діяльності, учасник управлінських відносин, наділений законодавством правами, обов'язками, повноваженнями. Компетенцією, відповідальністю, здатністю вступати в адміністративно-правові відносини. Таким чином, реалізація права, установлених за суб'єктом адміністративного права, виконання ним визначених обов'язків відбуваються в рамках конкретних правовідносини. Тому останні є основним каналом реалізації адміністративно-правових норм [4].

Суб'єкт адміністративного права – це конкретний учасник адміністративно-правових відносин, у які він вступає або по своєму власному бажанню (розсудові) або в силу обов'язку, покладеної на нього спеціальною правовою нормою.

Суб'єкти адміністративного права – реальні учасники адміністративно-правових відносин, володіючи адміністративно-правовим статусом, беруть участь організації публічного управління у самій управлінській діяльності. Однак адміністративно-правовий статус розкривається й у відносинах між органам управління і громадянами, а також іншими суб'єктами права. Отже, адміністративно-правовий статус визначається правами, свободами, гарантіям обов'язками, обсягом відповідальності.

Як принципове положення варто визначити, що суб'єкти адміністративної права можуть реалізовувати свій правовий статус у рамках наступних чотирьох найбільших блоків:

1) в організаційно-управлінському праві (відносини по загальній організації управління в різних галузях і сферах);

2) в управлінському процесі, тобто в рамках використання управлінських процедур, підготовки і прийняття правових актів управління і застосування інших адміністративно-правових форм і методів;

3) в адміністративному процесі, тобто в системі відносин із привої забезпечення судового захисту прав, свобод, законних інтересів фізичних юридичних осіб;

4) в адміністративно-деліктному праві, тобто в системі відносин, її виникають у процесі застосування примусових заходів уповноваженими органами посадовими особами до суб'єктів, що порушують правові норми.

На думку Колпакова В.К. та Кузьменко О.В. в адміністративному праві під суб'єктом розуміють носія (власника) прав та обов'язків у сфері публічної управління, які передбачені адміністративно-правовими нормами, здатного надати права реалізовувати, а покладені обов'язки виконувати [1].

З цього визначення випливає, що «претендент» на статус суб'єкта адміністративного права за своїми особливостями потенційно здатний бути носієм суб'єктивних прав та обов'язків у сфері державного управління, тобто повинен мати комплекс соціальних передумов, що дозволяють надати йому суб'єктивні права та обов'язки.

До таких особливостей (соціальних передумов) належать: а) зовнішня відокремленість, яка характеризується наявністю системоутворюючих ознак; б) персоніфікація в суспільних відносинах управлінського типу, тобто виступ у вигляді єдиної особи – персони; в) здатність виражати і здійснювати або персоніфіковану волю у відносинах з державою, або державну волю у процесі адміністративно-правового регулювання суспільних відносин. «Претендент», який має названі особливості, набуває статусу суб'єкта тільки в тому разі, якщо держав використовуючи адміністративно-правові норми, робить його носієм (власником) прав та обов'язків, які реалізуються останнім у сфері державного управління.

Таким чином, соціальні особливості спричиняють комплекс передумов, які свідчать про потенційну можливість бути суб'єктом, а адміністративно-правові норми, використовуючи ці передумови, по-перше, перетворюють «претендента» на суб'єкта; по-друге, визначають його місце і роль у сфері державного управління [2].

Для визначення істотних характеристик суб'єктів адміністративного права насамперед необхідно визначити природу управління, предмет адміністративно-правового регулювання, так само як і сутність адміністративно-правових відносин.

Управління являє собою цілеспрямований (свідомий, навмисний, продуманий), організуючий і регулюючий вплив людей на власну суспільну, колективну і групову життєдіяльність, що здійснюється як безпосередньо (у формі самоврядування), так і через спеціально створені структури (державна, суспільні об'єднання, кооперативи, підприємства, асоціації) [3].

Серед усіх видів управління, державне управління займає особливе місце характеризується певними властивостями. За твердженням М. Вебера головною характеристикою державного управління є те, що воно спирається на закладену ньому владну силу. «Держава ... є відносини панування людей над людьми, що спираються на легітимне насильство як засіб».

В управлінні держава спирається на владу, що являє собою взаємозв'язок, в процесі якого люди, в силу різноманітних причин – матеріальних, соціальних інших, добровільно або примусово визнають верховенство волі інших, а також цільових, нормативних установлень і відповідно до їхніх вимог чинять ті або інші вчинки або дії, будують своє життя [3]. Державне управління спирається на державну владу і

поширюється на все суспільство. Державна влада має у своїй основі правову обумовленість (легітимність), а в реалізації – силу державного апарату, що володіє і засобам примусу.

У такий спосіб можна дійти висновку, що державне управління – це практичний, організуючий і регулюючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її упорядкування, збереження або перетворення, що спирається на її владну силу.

Література

1. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 544с.
2. Суценок В.Д., Колпаков В.К., Столбовий В.П. Адміністративне право: теоретична частина: Навч.-практ. Посібник. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2000. – 152с.
3. Административное право: учебник / Д.Н. Бахрах, Б.В. Россинский, Ю.Н. Стариков. – М.: Норма, 2008. – 816 с.
4. Административное право: Учебник / Под ред. М.С. Студеникиной, Л.Л. Попова. – М.: Норма, 2008. – 992 с.

ПОВНОВАЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ, ЯК ПРОВІДНОГО СУБ'ЄКТА ЗДІЙСНЕННЯ МІГРАЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ

Ключові слова: суб'єкт міграційного контролю, Державна міграційна служба України, повноваження.

Keywords: migration control entity, the State Migration Service of Ukraine, the powers.

У визначенні міграційний контроль, як діяльність уповноважених державних органів, що спрямована на реалізацію державної міграційної політики, захист державної безпеки та національних інтересів України у сфері міграції, забезпечення дотримання законодавства у цій сфері, ефективного управління міграційними процесами, боротьбу з незаконною міграцією, підкреслюється ключова роль суб'єктів здійснення міграційного контролю в Україні.

Провідним суб'єктом у цій сфері є Державна міграційна служба України. Положення про Державну міграційну службу України закріплює, що Державна міграційна служба України є органом виконавчої влади, який створений для реалізації державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [1].

Повноваження Державної міграційної служби України передбачаються низкою нормативних актів серед, яких:

– закон України “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства” закріплює повноваження, щодо здійснення міграційного контролю за виконанням рішень про примусове повернення іноземців та осіб без громадянства (ч.6 ст. 26); щодо звернення з позовом до адміністративного суду про примусове видворити з України іноземців та осіб без громадянства [2].

– Закон України “Про біженців та осіб, які потребують тимчасового або додаткового захисту”. Згідно з п.12 статтею 7 до повноважень Державної міграційної служби України належить ведення діловодства і прийняття рішення щодо надання відповідного статусу особі (реєстрація заяв про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту; проведення дактилоскопіювання особи, яка подала заяву про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту; у разі потреби направлення особи на обстеження для встановлення віку; заповнює реєстраційний листок на особу, яка звернулася із заявою про визнання біженцем; оформлює особову справу та інше)[3].

– Закон України “Про громадянство України” передбачає повноваження Державної міграційної служби України щодо: встановлення належності до громадянства України; прийняття до громадянства України, щодо виходу з громадян-

ства України дітей та інше; підготовкою подань про втрату особами громадянства України і разом із необхідними документами надсилання їх на розгляд Комісії при Президентові України з питань громадянства; виконання рішень Президента України з питань громадянства; видання особам, які набули громадянство України, паспортів громадянина України, тимчасових посвідчень громадянина України, довідок про реєстрацію особи громадянином України; вилучення в осіб, громадянство яких припинено або стосовно яких скасовано рішення про оформлення набуття громадянства України, паспортів громадянина України, тимчасових посвідчень громадянина України, паспортів громадянина України для виїзду за кордон та видання довідок про припинення громадянства України; ведення обліку осіб, які набули громадянство України, та осіб, які припинили громадянство України та інше [4].

– Закон України “Про імміграцію” у ст. 6 передбачає повноваження Державної міграційної служби України щодо: організації роботи з: по-перше, прийняття заяв щодо надання дозволу на імміграцію від осіб, які перебувають в Україні на законних підставах; по-друге, перевірки правильності оформлення документів щодо надання дозволу на імміграцію, виконання умов для надання такого дозволу, відсутності підстав для відмови у його наданні; по-третє, прийняття рішення про надання дозволу на імміграцію, про відмову у наданні дозволу на імміграцію, про скасування дозволу на імміграцію та видання копій цих рішень особам, яких вони стосуються; по-четверте, видання та вилучення посвідки на постійне проживання; ведення обліку осіб, які подали заяви про надання дозволу на імміграцію, та осіб, яким надано такий дозвіл [5].

– Кодекс про адміністративні правопорушення України у ст. 222-2 передбачає процедуру розгляду справ про адміністративні правопорушення у сфері міграції і накладання адміністративних стягнень [6];

Поряд з законами України повноваження Державної міграційної служби України врегульовані такими основними підзаконними актами:

Указом Президента України від 6 квітня 2011 року № 405/2011 “Положення про Державну міграційну службу України”;

Постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2012 р. № 150 “Порядок продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України”;

Наказом МВС України 25.04.2012 № 363 Порядок розгляду заяв іноземців та осіб без громадянства про продовження строку перебування на території України;

Наказом МВС України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства науки і освіти України від 04.09.2013, № 850/536/1226 Порядок проведення заходів щодо здійснення нагляду та контролю за виконанням законодавства в міграційній сфері;

Наказом МВС України 28.08.2013 № 825 Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення Державною міграційною службою України.

Своєчасним і необхідним є прийняття Закону України “Про Державну міграційну службу України”, оскільки від урегульованості правового поля діяльності даної служби залежить ефективність здійснення повноважень щодо встановлення міграційного правопорядку в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Положення про Державну міграційну службу України: Указ Президента України від 6 квітня 2011 року № 405/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – ст. 1239.a
2. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19-20. – ст.179.
3. Про біженців та осіб, які потребують додаткового та тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 16. – ст.146.
4. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – ст.65.
5. Про імміграцію: Закон України від 07.06.2001 № 2491-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 41. – ст.197.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : від 07.12.1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122. реалізацію державно

**ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ОТНОШЕНИЙ,
ВОЗНИКАЮЩИХ ПО ДОГОВОРУ СУРРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА
В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ**

Ключевые слова/Keywords: суррогатное материнство/surrogacy, договор суррогатного материнства/ the surrogacy contract, существенные условия договора/ essence of contract.

В соответствии с п.77 Приказа Минздрава Российской Федерации №107 [1], а также п.9 ст.55 ФЗ «Об охране здоровья граждан» [2] суррогатное материнство представляет собой вынашивание и рождение ребенка по договору, заключаемому между суррогатной матерью и потенциальными родителями, чьи половые клетки использовались для оплодотворения, либо одинокой женщиной, для которых вынашивание и рождение ребенка невозможно по медицинским показаниям. ФЗ «Об охране здоровья граждан» хоть и расширил группу лиц, подпадающих под категорию заказчиков, но не дал права одиноким мужчинам воспользоваться технологией суррогатного материнства, что противоречит однозначно установленному Конституцией РФ гендерному равноправию [3]. На практике отцы-одиночки прибегают к услугам суррогатной матери посредством достижения договоренности с женщиной, по медицинским показаниям не способном выносить ребенка, но дающей согласие на использование своей яйцеклетки.

Правовую основу регулирования суррогатного материнства составляет договор, заключенный между суррогатной матерью и биологическими родителями (родителем – в случае одинокой женщины) ребенка. Данный договор рассматривается с четырех различных точек зрения: – недопустимости применения гражданского законодательства о договорах, в том числе отнесение данного договора к разряду ничтожных сделок как нарушающего основы нравственности и правопорядка; – определения его как непоименованного гражданско-правовой договор; – наделения его свойствами полиотраслевых (смешанных) договоров; – усмотрение семейно-правовой природы данного договора. По мнению автора, наиболее правильным представляется рассматривать договор между суррогатной матерью и биологическими родителями, как гражданско-правовой договор, прямо связанный с возникновением семейных правоотношений, а, соответственно, имеющий семейно-правовую природу. Полагая, что обязательства, возникающие из договора суррогатного материнства можно отнести к типу – оказание услуг по вынашиванию ребенка. В настоящий момент договор суррогатного материнства не выделен в отдельный вид договоров, поэтому, на наш взгляд, в связи с отсутствием норм о возмездности данного договора, а также в связи с характером отношений, возникающих из договора суррогатного материнства, предметом этого договора является возмездное или безвозмездное вынашивание и рождение ребенка суррогатной матерью заказчику (заказчиком). Рассматриваемый

договор можно рассматривать как консенсуальный (поскольку считается заключенным с момента достижения сторонами соглашения по всем существенным условиям) и взаимный (так как порождает права и обязанности для обеих сторон). Возмездность данного договора должна, на наш взгляд, определяться диспозитивно сторонами договора, так как трудно оценить размер вознаграждения суррогатной матери за рождение ребенка и определить, необходимо ли оно в денежном эквиваленте суррогатной матери вообще (в случае, если суррогатной матерью является родственник или близкий для семьи человек, которому не нужны деньги за эту помощь).

На наш взгляд, с целью максимальной защиты законных прав и интересов сторон, в первую очередь – ребенка (при вынашивании, в процессе и после рождения), необходимо на федеральном уровне императивно закрепить требование о содержании в договоре суррогатного материнства следующих существенных условий: – данных о лицах, участвующих в программе суррогатного материнства; – описания оказываемой одной женщиной другой женщине услуги по вынашиванию и рождению ребенка (детей); – количество эмбрионов, которые будут перенесены в матку суррогатной матери; – прав и обязанностей сторон; – ответственности сторон за невыполнение условий договора по зависящим от них причинам; – последствий непроизвольного выкидыша, не связанного с действиями суррогатной матери; – последствий рождения неполноценного ребенка (детей); – последствий рождения мертвого ребенка (детей); – порядка и условий оплаты материальных расходов на содержание суррогатной матери; – особенностей медицинского сопровождения беременности и родов (графика визитов к врачу, места медицинского обслуживания, условий прерывания беременности по показаниям); – оснований и последствий расторжения договора; – порядка изменения и расторжения договора суррогатного материнства. Автор считает необходимым закрепить запрет заключения договора в случае несогласования существенных условий.

Литература:

1. Приказ Минздрава России от 30.08.2012 N 107н «О порядке использования вспомогательных репродуктивных технологий, противопоказаниях и ограничениях к их применению» (Зарегистрировано в Минюсте России 12.02.2013 N 27010). «Российская газета», спецвыпуск, N 78/1, 11.04.2013
2. Федеральный закон от 21.11.2011 N 323-ФЗ «Об основах охраны здоровья граждан в Российской Федерации». «Собрание законодательства РФ», 28.11.2011, N 48, ст. 6724.
3. Конституция Российской Федерации : (принята на всенар. голосовании 12 дек. 1993 г.) // Собр. законодательства Рос. Федерации. – 1994. – № 1. – Ст. 1.

ИСТОРИЧЕСКАЯ ОБУСЛОВЛЕННОСТЬ РАЗВИТИЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ИНСТИТУТА СУРРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Ключевые слова/Keywords: институт суррогатного материнства/surrogacy, развитие правового регулирования/development of legal regulation.

Развитие правового регулирования суррогатного материнства в Российской Федерации связано с зарождением применения вспомогательных репродуктивных (ВРТ) технологий на территории нашего государства. Федеральный закон от 22 июля 1993 г. N 5487-1 «Основы законодательства Российской Федерации об охране здоровья граждан» в статье 35, регулирующей искусственное оплодотворение и имплантацию эмбриона, закрепил следующее: «каждая совершеннолетняя женщина детородного возраста имеет право на искусственное оплодотворение и имплантацию эмбриона» [1]. Разумеется, данный акт ввиду регулирования в нем процедуры искусственного оплодотворения, заложил основы для развития в нашей стране использования ВРТ, наделив совершеннолетнюю женщину (равно как находящуюся в браке, так и одинокую) правом на использование технологии искусственного оплодотворения.

Первая суррогатная программа была реализована в 1995 году в центре ЭКО при Санкт-Петербургском институте акушерства и гинекологии им. Д.О. Отта РАМН. Закрепление в 1995 году в статьях 51-52 Семейный кодекса Российской Федерации от 29.12.1995 N 223-ФЗ (далее – СК РФ) норм, регулирующих применение одной из технологий ВРТ – суррогатного материнства, явилось первым шагом законодателя в становлении специального нормативно-правового регулирования данного института в российском праве [2]. В соответствии с данным законом, лицам, состоящим в браке между собой и давшим свое согласие в письменной форме на имплантацию эмбриона другой женщине в целях его вынашивания, предоставляется законное право быть записанными родителями ребенка, но только с согласия женщины, родившей ребенка (суррогатной матери). При оспаривании материнства и отцовства как биологические родители, так и сама суррогатная мать не вправе после совершения записи родителей в книге записей рождений ссылаться на эти обстоятельства.

Следующим нормативно-правовым актом, регулирующим суррогатное материнство, стал Федеральный закон от 15.11.1997 N 143-ФЗ «Об актах гражданского состояния», закрепивший в п. 5 статьи 16 обязанность представления при государственной регистрации рождения ребенка по заявлению супругов помимо документа, подтверждающего факт рождения ребенка, также документа, выданного медицинской организацией и подтверждающего факт получения согласия женщины, родившей ребенка (суррогатной матери), на запись указанных супругов родителями ребенка [3]. Данный акт еще раз подтвердил тот факт, что суррогатная мать вправе

самовольно решать передает ли она ребенка родителям-заказчикам, или же признает его своим и изъявляет волевое желание быть его законной матерью.

Примечательно, что процедура суррогатного материнства оставалась не урегулированной на законодательном уровне на протяжении с момента появления в России до 2003 года (почти 9 лет). С целью защиты прав и интересов сторон при применении данной технологии существенно назрела необходимость законодательного регулирования применения технологии. Принятие Приказа Минздрава РФ от 26.02.03 №67 «О применении вспомогательных репродуктивных технологий (ВРТ) в терапии женского и мужского бесплодия»[4] стало решением назревших проблем. Приказ регламентировал проведение процедур, применяемых при осуществлении технологии суррогатного материнства. Так, данный нормативно-правовой акт утверждал инструкцию по применению методов ВРТ, индивидуальные карты пациентов, которые участвовали в программе применения методов ВРТ, доноров спермы и ооцитов, журналы учета, хранения и использования спермы пациентов, спермы доноров, ооцитов пациенток, ооцитов доноров, криоконсервированных эмбрионов. Так как многие из этих процедур применялись и при искусственном оплодотворении суррогатной матери посредством оплодотворения женских половых клеток – ооцитов мужскими половыми клетками – сперматозоидами, то урегулирование их учета, хранения и использования посредством четкого контроля в специальных журналах обезопасило родителей-заказчиков.

Новый виток в развитии регулирования суррогатного материнства начался с принятием в 2011 году Федерального закона № 323-ФЗ «Об основах охраны здоровья граждан в Российской Федерации»[5], закрепившего обязательное заключение договора между генетическими родителями и гестационным курьером, расширив список лиц, допускающихся к применению технологии суррогатного материнства, а также с принятием Приказа Министерства здравоохранения РФ от 30 августа 2012 г. № 107н «О порядке использования вспомогательных репродуктивных технологий, противопоказаниях и ограничениях к их применению», действующих как и ФЗ «Об актах гражданского состояния» (в ред. от 05.05.2014) и СК РФ от 1995 года (в ред. от 05.05.2014) в настоящее время.

Литература:

1. Ведомости Съезда народных депутатов Российской Федерации и Верховного Совета Российской Федерации, 1993, N 33, ст. 1318.
2. «Российская газета», N 17, 27.01.1996.
3. «Российская газета», N 224, 20.11.1997.
4. «Российская газета», N 84, 06.05.2003.
5. «Российская газета», спецвыпуск, N 78/1, 11.04.2013.

ПРОБЛЕМЫ ЗАЩИТЫ ПРАВ ДЕТЕЙ В СЕТИ ИНТЕРНЕТ

Ключевые слова / Keywords: дети / children, сеть Интернет / the Internet, вредная и опасная информация / harmful and dangerous information, защита прав детей / protection of the rights of children.

Дети являются самой незащищенной категорией населения. Именно поэтому существует ряд определенных проблем по защите прав детей в сфере сети Интернет.

Существует определенного рода информация, которая не должна встречаться детям в сети Интернет: 1) пропаганда (например, употреблению алкоголя, наркотических средств, табака, призыв к азартным играм в сети); 2) нецензурные выражения; 3) информация порнографического смысла; 4) насилие или иная пугающая информация с подробным описанием применения насилия, жестокости, самоубийства и некоторые другие виды; 5) распространение персональных данных ребенка, и помощь в определении места его жительства и личности.

Полученным данным исследований Американской ассоциации психологов дети до 8 лет не в состоянии критически оценивать все телевизионную рекламу, они воспринимают ее как нечто точное, полезное и правдивое. Это подтверждают российские исследователи С.Г. Кара-Мурза [1] и В.Г. Зазыкин [2]. Также дети воспринимают и рекламную информацию, которая находится в сети Интернет. Многочисленные исследования утверждают, что на детей сильное влияние оказывает нецензурная лексика, употребляемая по Интернету, также дети становятся более агрессивными. Наличие большого количества насилия и жестокости в рекламе, делает детей менее чувствительным к боли других людей, увеличивает боязнь перед окружающим миром, а также агрессию к нему. Согласно исследованиям Л. Хьюсмана и Л. Эрона дети, которые просматривали ролики с насилием и жестокостью до 8 летнего возраста, намного чаще привлекаются к ответственности за противоправные деяния [3].

В Австралии существует система фильтров и введение черного списка сайтов. В Сингапуре блокируются такие сайты, как Playboy, YouPorn и сайт знакомств Ashley Madison. А Министерство образования страны устанавливает блок и на неудобных интернет-контентах, которые могут содержать сцены сексуального характера, насилия и жестокости, новостные сайты Малайзии и сайты, содержащие антиисламский настрой [4].

Одна из самых успешных моделей действует в Великобритании. В этой стране интернет-провайдеры предлагают своим потребителям возможность включенной фильтрации контента по умолчанию. В фильтр возможно установить подобные блоки: сайты знакомств, алкоголь, наркотики, любые азартные и онлайн-игры, суицид, убийства, жесткость, насилие, оружие, нецензурная лексика, криминальные навыки, порнография, форумы и некоторое другое на желание самого потребителя.

С 2004 года происходит фильтрация мобильного Интернета (около 90% провайдеров), при которой осуществляется предупреждение о запрещенных сведениях при открытии странице. Единственными недостатками данных фильтров бывает излишняя фильтрация. Например, блокируются и библиотеки, содержащие какую-либо информацию, которая обозначена в фильтре.

В данное время в России не существует специального закона, касающегося вопроса детского Интернета. Многие электронные ресурсы содержат значки 12+, 16+ 18+, но это лишь указывает, что информация может быть вредной или опасной для детей, но не блокирует вход или просмотр. На некоторых сайтах существует своего рода предупреждение, говорящее о том, что на данном ресурсе существуют сведения, предназначенные для лиц старше 18 лет. Но также не блокированы возможности подростков, которые могут указать не свой реальный возраст.

Именно поэтому сейчас в России предлагается два пути развития защиты прав детей в Интернете: это либо создание отдельного Интернета для детей, либокрытие определенного рода информации от них.

Одним из главных путей развития в настоящее время в России можно считать не законодательный путь в виде принятия закона о детском Интернете, а представление решения определенного ряда проблем самим родителям в виде подключения бесплатного детского Интернета. Это специальный браузер, который позволяет детям осваивать информационные технологии, но защищая его от опасной информации. Родители могут просматривать списки сайтов, которые посетил их ребенок, а также спроектировать данный браузер по продолжительности времени, проводимом ребенком в Интернете.

Можно сказать, что родители являются главными посредниками и защитниками детей от опасной информации к сети Интернет, именно они первыми должны осуществлять защиту прав ребенка. Ребенку необходимо объяснить, что делать в сети возможно, а что категорически запрещено.

Литература

1. Кара-Мурза С. Г. Манипуляция сознанием. Век 21-й. – М., 2013. – 234 с.
2. Авдеева Н.Н., Фоминых Н.А. Психологическое воздействие телерекламы на детей // Психологическая наука и образование. – М., 2004. – № 4.
3. О защите детей от опасной информации. URL: <http://habrahabr.ru/post/208510/> (дата обращения 10.04.2014)
4. Там же.

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ СУВЕРЕНИТЕТ ГОСУДАРСТВ: МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОЙ И ВНУТРИГОСУДАРСТВЕННЫЙ АСПЕКТЫ

Ключевые слова / Keywords: государственный суверенитет / state sovereignty, экономический суверенитет государства / the economic sovereignty of the state, экономическая независимость / economic independence.

Проблемы суверенитета государства являются важнейшими в науке конституционного права, так как государственный суверенитет – один из основополагающих принципов государственного строя любого государства.

Термин «экономический суверенитет» является не нормативным, а научным. Типичным с точки зрения классической описательной дефиниции является сформулированное И.П. Блищенко и Ж. Дориа определение экономического суверенитета государства как некоей совокупности юридических правил, устанавливающих взаимные обязательства государств и гарантирующих для каждого из них и всех вместе суверенное право свободно распоряжаться своими ресурсами, богатствами и всей экономической деятельностью и суверенное право на равноправное участие в международных экономических отношениях[1]. Ряд ученых понимают под экономическим суверенитетом государства верховенство государства в экономической области и соответствующее подчинение власти государства всех лиц и организаций, находящихся на его территории[2].

Необходимо учесть, что не может быть государственного суверенитета, не опирающегося на реальную материальную базу, являющуюся источником экономического могущества государства. Экономические основы государства определяющим образом влияют на устойчивость и прочность внутренних и внешнеполитических позиций любой страны[3].

Впервые суть экономического суверенитета была зафиксирована в резолюции 1803 (XVII) Генеральной Ассамблеи ООН от 14 декабря 1962 г. В ней указывалось, что основным элементом права нации на самоопределение является неотъемлемый суверенитет над естественными богатствами и ресурсами. При этом закреплялось, что реализация прав народов и наций на неотъемлемый суверенитет над их природными богатствами и ресурсами должна осуществляться в интересах их национального благосостояния, а также для укрепления экономической независимости государств.

Существует две основных концепции понятия экономического суверенитета государства.

Сторонники одной из концепций утверждают, что понятия экономического суверенитета как юридической категории не существует. Авторы этой точки зрения говорят о том, что суверенитет государства достигается через его фактическую эконо-

мическую независимость, которая в этом случае выступает в виде его материального обеспечения[4]. Однако в этом случае происходит смешение понятия экономической независимости как фактической категории и понятия экономического суверенитета как юридической категории.

Иной взгляд на эту проблему сложился у сторонников концепции, полностью противоположной приведенной выше. Он основан на принципе международного права – принципе суверенного равенства государств, и сводится к пониманию экономического суверенитета как свободы государства в выборе форм и путей сохранения, защиты своей национальной экономики от какого-либо вмешательства[5].

В действующем российском законодательстве рассмотрение вопроса экономического суверенитета государства не имеет места. На наш взгляд, ссылки на то, что основные принципы экономической политики определены в Конституции РФ, не могут быть приняты в качестве достаточного аргумента. Необходимо помнить, что Конституция государства содержит только общие, базовые основы экономических взаимоотношений, которые должны конкретизироваться в текущем законодательстве. Например, в Конституции Болгарии 1991 года (ст. 18) помимо закрепления суверенных прав государства на ресурсы, нашло прямое закрепление право собственности государства на такие природные ресурсы, как: «подземные богатства, воды, леса и парки национального значения»[6].

Отсутствие в Конституции РФ норм, подобных нормам Конституции Болгарии, прямо закрепляющих экономический суверенитет государства в отношении природных ресурсов, способствует нарушению субъектами Российской Федерации экономического суверенитета государства. Например, в сложившихся условиях защита Конституции является одновременно и защитой провозглашенного государственного суверенитета.

Литература

1. Блищенко И.П., Дориа Ж. Прецеденты в международном публичном и частном праве. – 2-е издание, доп. – М., 1999. – С. 358.
2. Дамдинов Б.Д. Государственный суверенитет в системе принципов федеративного устройства России: Некоторые проблемы теории и практики. – М., 2005. – С. 35.
3. Левин И.Д. Суверенитет. – Спб., 2003. – С. 78.
4. Богуславский М.М. Международное экономическое право. – М., 1986. – С. 97.
5. Борисов К.Г. Международное таможенное право. – М., 1997. – С. 22.
6. Конституция республики Болгарии от 12 июля 1991 года // «Държавен вестник». – 1991. – № 56.

ТРУДОВЫЕ СПОРЫ В СОВРЕМЕННОЙ РОССИИ.

В трудовых правоотношениях возможны конфликты. Трудовое законодательство предусматривает ряд процедур, дающих возможность урегулировать спор, не доводя до суда, а также указывает на конкретные тела, которые должны быть рассмотрены в суде. Но трудовое законодательство ничего не говорит о регулировании медиативного соглашения в трудовых правоотношениях. Медиация может быть эффективным способом защиты трудовых прав как работодателя, так и работника. Исследуя процессуальные особенности рассмотрения и разрешения трудовых споров в РФ и за рубежом, автор отражает точку зрения по вопросу совершенствования трудового законодательства и новых подходов для урегулирования трудовых споров.

Ключевые слова: трудовые правоотношения, трудовой спор, медиация, омбудсмен.

Вступив в трудовые правоотношения, у работодателя и работника возникают взаимные права и обязанности и неисполнение этих прав и обязанностей может привести к трудовому спору по поводу возникновения, изменения и прекращения условий труда, применения законодательства и иных нормативных правовых актов, соглашений о труде. Хотя, различные дискуссии ведутся по вопросу причин и условий возникновения трудовых споров [1, с. 176; 16, с. 433-435; 17, с. 14; 18, с. 250-252; 20, с. 182, 184]. Таким образом, трудовой спор является актуальным вопросом нашего времени.

Процедура рассмотрения индивидуальных и коллективных трудовых споров различная. В соответствии с Трудовым кодексом РФ (далее ТК РФ) индивидуальные споры разрешаются комиссиями по трудовым спорам (КТС) и судами, а в главе 61 ТК РФ в качестве основных положений порядка разрешения коллективных трудовых споров предусмотрены положения: о разрешении коллективного трудового спора в форме проведения примирительных процедур, состоящих из рассмотрения коллективного трудового спора в целях его разрешения примирительной комиссией, с участием посредника и (или) в трудовом арбитраже; о признании забастовки способом разрешения коллективного трудового спора; о запрещении локаута.

Концепция Федеральной целевой программы «Развитие судебной системы России на 2013 – 2020 гг.» [10] в качестве целей выделяет повышение качества осуществления правосудия и совершенствование судебной защиты прав и законных интересов граждан и организаций. Таким образом, к приоритетному пути совершенствования судостроительства внесудебных и досудебных способов урегулирования конфликтов относится широкое внедрение медиации в качестве механизма реализации положений законов РФ, предусматривающих возможность примирения сторон.

С 1 января 2011 г. в России действует Федеральный закон от 27 июля 2010 г. № 193-ФЗ «Об альтернативной процедуре урегулирования споров с участием по-

средника (процедуре медиации)» (далее – Закон о медиации). Медиация в мировой практике общепризнанно считается эффективным способом разрешения трудовых споров. Институт медиации на сегодняшний день создан и функционирует в США, Германии, Великобритании, Китае, Корее, Индии, Австрии, Японии, Украине, Киргизии и др. странах.

Е.А. Добролюбова говорит о том, что «в Германии активно действует и развивается Федеральный союз медиации в экономике и сфере труда (Bundesverband Mediation in Wirtschaft und Arbeitswelt), в Финляндии назначается так называемый государственный примиритель, а в Великобритании действует консультативная служба примирения и арбитража (Asac Codes of Practice), основной функцией которой является содействие развитию производственных отношений и предложение по просьбе конфликтующих сторон содействия в разрешении спора. Согласно действующему в Южной Корее Закону «Об урегулировании трудовых споров» система урегулирования включает примирительную процедуру, медиацию, арбитраж, экстренное урегулирование, а также добровольное урегулирование на основании соглашения между участниками спора или коллективного договора» [4].

Автор считает, что медиацию можно назвать одним из самых благоприятных способов разрешения спора. В своих научных исследованиях, мы много внимания уделяли институту примирения сторон [11; 12; 13; 14].

Медиация способна скорректировать характер взаимодействия сторон, изменить содержание трудового правоотношения, «переориентировать стороны по отношению друг к другу» [2, с. 56].

Применение медиативных процедур в отношениях, регулируемых трудовым правом, будет способствовать укреплению законности, стабилизации социально-трудовых отношений и «утверждению начал справедливости и безопасности» [7, с. 12].

Заключение. Автор считает, во-первых, необходимо развивать медиацию, т.к. данный институт упрощает процесс разрешения трудового спора и является более мягкой процедурой.

Практика свидетельствует о том, что работнику бывает сложно обратиться в судебные органы за защитой своих прав, т.к. во-первых, для обращения в суд нужно составить грамотно исковое заявление; во-вторых «судебная волокита» отнимает много времени у сторон. В этой связи обращаем внимание на новые подходы в урегулировании трудовых споров. Важным остается вопрос внесудебной процедуры – альтернативного разрешения трудовых споров, а именно медиации. Неформальное общение ускоряет темпы путей решения.

Во-вторых, индивидуальный трудовой спор возможно рассмотреть в КТС. Однако, существует мнение, что на сегодняшний день работа КТС неэффективна [15], хотя имеются и другие высказывания [3; 5, с. 19; 8; 9, с. 135].

По мнению автора, в целях урегулирования интересов работников и работодателей современный порядок образования КТС является самым приемлемым. Порядок формирования КТС отражает принцип социального партнерства образуемый на началах равноправия сторон. КТС разрешает спор о праве в силу ст.ст. 381, 382, 385 ТК РФ. Комиссия полномочна выносить решения, применяя законодательство, независимо от того, достигнуто ли соглашение сторонами трудового спора.

В-третьих, в Австралии в период реформы 2007 – 2008 гг. были образованы два правительственных органа Федеральный трибунал по трудовым отношениям (Fair Work Australia) и Уполномоченный по труду (Fair Work Ombudsman), которые смогли заменить пять государственных контрольно-надзорных органов, созданных при коалиционном правительстве[19].

Автор полагает, что эффективность деятельности института омбудсмана достигается за счет направленности на обеспечение защиты прав и свобод человека. Наряду с этим, омбудсманы обязаны работать в тесной взаимосвязи с другими институтами защиты прав человека по причине того, что ориентированный на отстаивание прав человека, способствует здоровому развитию всего общества в целом. В данной связи омбудсмена стоит рассматривать как дополнительное средство правовой защиты в системе государственных механизмов, осуществляющих данную деятельность.

Литература.

1. Анисимов Л.Н., Анисимов А.Л. Трудовые договоры. Трудовые споры. – М., 2003. – С. 176.
2. Архипов В.В. Медиация – предмет изучения теоретико-правовых дисциплин // Третейский суд. 2009. № 1 (61). С. 56.
3. Бережнов А.А. Комиссии по трудовым спорам: практика правоприменения // Законы России: опыт анализ, практика. – 2012. – № 10.
4. Добролюбова Е.А. Медиация в системе способов защиты трудовых прав в процессе осуществления предпринимательской деятельности // Право и экономика. – 2012. -№ 2 // СПС «Консультант Плюс» (дата обращения 15.04.2013).
5. Забрамная Е.Ю. КТС: лишнее звено или решение проблем? // Трудовые споры. -2005. -№ 10. -С. 19.
6. Карабельников Б.Р. Трудовые отношения в акционерных обществах. М.: Статут, 2001.
7. Львова О.А. Медиация – шаг вперед к гражданскому обществу // Российская юстиция. -2010. -№ 1. -С. 12.
8. Матненко М. Особенности локальных конфликтов в организациях // Трудовое право. -2012. – № 4.
9. Передерин С.В. Процедурно-процессуальные правовые средства и способы обеспечения трудовых прав работников: Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук. Воронеж, 2001. С. 135.
10. Постановление Правительства РФ от 27.12.2012 № 1406 «О федеральной целевой программе «Развитие судебной системы России на 2013-2020 годы» // СПС «Консультант Плюс» (дата обращения 30.04.2014).
11. Приженникова А.Н. Альтернативные способы разрешения споров: актуальные вопросы // NB: Вопросы права и политики. — 2013. – № 12. – С.1-10. DOI: 10.7256/2305-9699.2013.12.10280. URL: http://enotabene.ru/lr/article_10280.html.
12. Приженникова А.Н. Медиативные процедуры: российские проблемы // Сборник материалов XXVII Международной научно-практической конференции «Экономические и правовые процедуры управления преодоления социального кризиса» Лондон (Великобритания) и Киев (Украина). 2012 / <http://gisap.eu>.

13. Приженникова А.Н. Медиация в России: актуальные вопросы // В мире научных открытий. № 11.2. Красноярск: НИЦ, 2012. -№ 6.1.
14. Приженникова А.Н. Трудовая юстиция в России //NB: Вопросы права и политики. — 2013. – № 11. – С.78-87. DOI: 10.7256/2305-9699.2013.11.10078.
15. Сафарова Е. Трудовые споры: индивидуальные и коллективные // Трудовое право. – 2010. – № 11.
16. Советское трудовое право: Учебник / Под ред. Б.К. Бегичева, А.Д. Зайкина. М.: Юрид. лит., 1985. С. 433 – 435.
17. Толкунова В.Н. Справочник судьи и адвоката по трудовым спорам. М.: ТК Велби; Проспект. – 2004. – С. 14.
18. Трудовое право России / Под ред. А.С. Пашкова. СПб.: Изд-во Санкт-Петербургского ун-та, 1993. С. 250 – 252.
19. Черняева Д.В. Австралийские реформы трудового права 2005-2009 гг. // Трудовое право России и за рубежом. – 2010. – № 2.
20. Чуча С.Ю. Социальное партнерство в сфере труда: становление и перспективы развития правового регулирования в Российской Федерации: Монография. Омск. – 2005. – С. 182, 184.

Балацька З.О.

студентка Коледжу Донбаського державного технічного університету

Козлова М.Ю.

викладач Коледжу Донбаського державного технічного університету

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ЕУТАНАЗІЇ В УКРАЇНІ

Ключові слова/Keywords: право на смерть/right to die, еутаназія/euthanasia, пасивна і активна еутаназія/passive and active euthanasia, вбивство/murder, самогубство/suicide.

Конституція України гарантує кожній Людині невід’ємне право на життя [1, ст. 27]; а Кримінальний Кодекс (далі – КК України) визначає вбивство як умисне протиправне заподіяння смерті іншій особі [2, ст. 115], підкреслюючи тим самим, що позбавлення іншої особи життя не може бути правовим, тобто дозволеним законом. Навіть якщо це – пряма воля Людини.

Питання еутаназії вже давно є темою дискусій не тільки науковців, а й загальної громадськості. Це спричинило утворення організацій відповідно прихильни-

ків і противників еутаназії, які завзято відстоюють власні позиції. «Життя, священне та недоторкане, дається Богом та перериватися може тільки ним. Не можна вбивати невиліковно хвору Людину, не дочекавшись новітнього лікувального засобу, дива», – стверджують перші, в той час як інші заперечують: «Життя не повинно перетворюватися в болісне і безглузде існування; заборона еутаназії – це тортури, жорстоке і таке, що принижує гідність, ставлення».

Проблема еутаназії досліджується різногалузевими науковцями, серед яких Г. Кришталь, І. Силуянова, О. Капінус, М. Малєїна, Л. Шеховцова, А. Іванюшкін, А. Зильбер. У більшості наукових праць увага приділяється процесу легалізації еутаназії в Україні та її морально-етичним аспектам, в той час як правовий аспект, особливо в межах кваліфікації вчинення еутаназії за законодавством України, розглядається недостатньо. Ця робота посвячена саме юридичній оцінці вчинення еутаназії, не враховуючи її моральних та етичних сторін.

Сьогодні деякі країни у тому чи іншому вигляді надають Людині, що страждає від невиліковної хвороби та нестерпного болю, право на легку, гідну смерть.

Перший в світі закон «Про право людини на смерть» у 1977 році був прийнятий у США. У штаті Каліфорнія він дозволив вчинення пасивної еутаназії шляхом відключення реанімаційної апаратури на прохання хворого.

Зараз при дотриманні ряду обов'язкових умов і ретельному контролю еутаназія дозволена в штаті Орегон; самогубство при лікарському сприянні не переслідується і не карається за законодавством штатів Північної Кароліни, Юти, Вайомінгу. На території штату Індіана діє так званий прижиттєвий заповіт, де пацієнт офіційно підтверджує свою волю про те, щоб за певних обставин його життя не продовжувалось штучним шляхом. Еутаназія дозволена також у штатах Вермонт, Вашингтон, Монтана. У інших вона визнається кримінальним злочином.

В Нідерландах з 2002 року діє закон про припинення життя за бажанням чи допомогою в самогубстві. Там відкрито виконують як самогубство за допомогою лікаря, так і добровільну активну еутаназію. Аналогічний закон прийнято в Бельгії. У 2014 році Бельгія стала першою країною, яка законодавчо дозволила еутаназію дітей.

У ряді країн, таких як Німеччина, Ізраїль, Колумбія, Франція, Фінляндія, Швеція та Швейцарія, пасивна еутаназія шляхом відключення на прохання хворого реанімаційної апаратури також не вважається протизаконною. Слід зазначити, що Швейцарія у цьому питанні просунулася значно далі: у травні 2011 року мешканці кантону Цюрих проголосували за легалізацію еутаназії для невиліковно хворих не тільки громадян Швейцарії, а й туристів шляхом введення так званого «суїцидального туризму».

Проте у більшості країн еутаназія прямо заборонена законом. Їхні Кримінальні кодекси передбачають відповідний склад злочину, покарання за вчинення якого встановлюється залежно від мотиву, мети та об'єктивних обставин злочину (об'єкт, об'єктивна сторона)[5, 200-206]. Україна ж до цих країн не відноситься.

Кримінальне законодавство України взагалі не передбачає поняття еутаназії: в ньому немає ні визначення, ні заборони, ні санкцій за її вчинення.

Визначення цього поняття дають Основи законодавства України про охорону здоров'я (далі – Основи про охорону здоров'я), де медичним працівникам прямо

забороняється здійснення еутаназії – навмисного прискорення смерті або умертвіння невиліковно хворого з метою припинення його страждань

[2, ч.1 ст.52]. Цивільний кодекс підкреслює, що забороняється задоволення навіть прохання фізичної особи про припинення її життя [4, ч.4 ст.281].

Вказані положення встановлюють лише правила поведінки. Мета цієї поведінки – припинення за бажанням Людини її страждань шляхом заподіяння їй же смерті, тобто – еутаназія. Тоді постає питання: як кваліфікувати діяння, яке прямо не передбачено Кодексом, але посягає на охоронюваний ним об'єкт – життя?

В кримінальному праві України неприпустима аналогія закону. Але ж в КК України немає і складу злочину «Еутаназія», тому немає і умов для аналогії. Об'єктивна сторона злочину, за вчинення якого буде притягнута до кримінальної відповідальності особа, міститиме не конкретне поняття «еутаназія», а опис дій, що призвели до смерті Людини.

Наступним логічно постає питання визначення суб'єкта злочину. Основи про охорону здоров'я забороняють вчинення еутаназії медичним працівникам, тоді як Цивільний кодекс прямо не конкретизує особу-виконавця. Деякі вчені (Старовойтова, Стефанчук, Дмитрієв) визначають суб'єктом, як і Основи про охорону здоров'я, і більшість словників – медичного працівника. Проте практика еутаназії по всьому світу вказує, що про еутаназію хворі просять не тільки лікарів, а й родичів або сторонніх осіб. Ми вважаємо, що виконавцем еутаназії фактично може бути осудна фізична особа, що досягла на момент вчинення цього діяння 14 років. Визначення віку злочинця має суттєве значення, бо в Україні до кримінальної відповідальності можуть притягуватися особи, що на момент вчинення злочину досягли 16 років; однак законом встановлені вичерпні винятки, коли віковий ценз знижується до 14 років [3, ст.22].

Для того щоб вірно кваліфікувати вчинення еутаназії необхідно чітко встановити її види та роль суб'єкта злочину. У сучасній науковій літературі розрізняють еутаназію активну і пасивну (критерій – позиція лікаря) та добровільну і недобровільну (критерій – позиція хворого). Комбінування названих форм обумовлює чотири основні її види: активна добровільна / недобровільна, пасивна добровільна / недобровільна. Деякі наукові джерела виділяють також примусову еутаназію. Змістове ж наповнення різних форм еутаназії у літературі немає однозначних тверджень [6, стор. 66].

Активна еутаназія передбачає введення помираючому будь-яких лікарських чи інших засобів або інші дії, що призводять до швидкого і безболісного настання смерті. Це може здійснити пацієнт (особисто або за допомогою сторонньої особи) або стороння особа.

Якщо виконавцем даного виду еутаназії буде сам пацієнт – то це буде розцінено як самогубство, відповідальності за яке природно бути не може. Кваліфікація діяння з'являється у разі вчинення самогубства за сторонньої допомоги. Ця допомога проявляється у наданні хворому смертельної дози ліків або інших речовин, апарату для вчинення еутаназії тощо за умови, що пацієнт використовуватиме надані засоби особисто. Ці діяння за КК України визначаються як сприяння вбивству та кваліфікуються за ч.5 ст.27 та відповідною частиною ст. 115 КК України. Визначення частини ст. 115 залежить від наявності кваліфікуючих ознак (вбивство двох або більше осіб, малолітньої дитини або жінки, що завідомо для винного знаходилася у стані

вагітності, вчинене на замовлення або особою, яка раніше вчинила умисне вбивство). Важливий також мотив: за КК України мотив на позбавлення Людини страждань не визнається таким, що пом'якшує провину, і вбивство, вчинене заради цієї мети кваліфікується за ч. 1 відповідної статті; наявність в особи корисного мотиву надає змогу звинуватити її за ч. 2 ст. 115, санкція якої передбачає більш сурове покарання.

Сукупним може виступати злочин у сфері обігу наркотичних засобів та інших злочинів проти здоров'я населення, якщо засіб, який надається хворому, відповідними нормативними актами визнається наркотичним або щодо нього діє обмеження обігу. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи збут наркотичних засобів кваліфікується за ст. 307; незаконне виготовлення, підроблення або використання чи збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів – за ст. 318 КК України. Дії спеціальних суб'єктів (лікарів або осіб, відповідальних за дотримання спеціальної процедури) караються за ст.ст. 319 та 320 КК України, що передбачають незаконну видачу рецепта на право придбання наркотичних засобів та порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів. У випадку вчинення дій, передбачених ст. 307, але щодо отруйних, сильнодіючих речовин, у т.ч. і лікарських, як загальний так і спеціальний суб'єкт несе відповідальність за ст. 321 КК України.

Далі розглянемо випадок, коли еутаназія здійснюється руками сторонньої особи. Якими не були б дії (введення препарату, підключення хворого до спеціального апарату тощо), вони кваліфікуються тільки за ст. 115 КК України як умисне вбивство. Вплив мотиву та інших кваліфікуючих ознак на кваліфікацію діяння нами вже досліджений. Сукупним злочином, передбаченим ст. 307, може бути збут наркотичних засобів у вигляді введення їх особи за її згодою.

Наступною розглянемо пасивну еутаназію, яка в сучасній літературі трактується як відмова від застосування таких методів лікування невиліковно хворого, які лише подовжують період вмирання і зменшують якість решти його життя; та опосередковане санкціонування лікарем вмирання хворого через усунення від дій, які б могли підтримати життя.

Відповідь щодо законності пасивної еутаназії частково надається Основами про охорону здоров'я, де зазначено, що пацієнт або у випадках, визначених законом (у разі малолітнього віку або недієздатності особи), його законний представник надають згоду на медичне втручання, тобто застосування методів діагностики, профілактики або лікування, пов'язаних із впливом на організм людини. Це положення закону передбачає відмову пацієнта або його законного представника від медичного втручання. У разі надання письмової відмови або незгоди пацієнта на медичне втручання за фізичної неможливості надання цієї відмови закон встановлює процедуру, після вчинення якої відповідальність за життя хворої особи покладається на цю особу або його законних представників [2, ст. 43].

Ст. 52 Основ про охорону здоров'я встановлює, що медичні працівники зобов'язані надавати медичну допомогу у повному обсязі хворому, який знаходиться в критичному для життя стані, а активні заходи щодо підтримання життя хворого припиняються тільки в тому випадку, коли стан людини визначається як незворотна смерть. Тобто опосередковане санкціонування лікарем вмирання хворого через усунення від дій, які б могли підтримати життя, та порушення ним вимог ст.ст. 43, 52 – є кримінальним злочином.

Завідоме залишення без допомоги невиліковно хворої особи, яка через хворобу перебуває в небезпечному для життя стані і позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження, яке вчинене особою, що зобов'язана піклуватися про хвору особу або мала змогу надати допомогу та не вчинила необхідних дій на прохання хворого, що потягли за собою настання смерті останнього, підлягає кваліфікації за ч. 3 ст. 135 КК України, тобто залишення в небезпеці.

Ненадання допомоги особі, яка знаходиться в небезпечному для життя стані або неповідомлення про це відповідним установам, що спричинило смерть потерпілого, кваліфікується за ч. 3 ст. 136 КК України.

Вищезазначені склади злочину стосуються звичайних суб'єктів, тобто осіб, які не мають професійних чи службових обов'язків щодо збереження життя Людини. Відповідальність спеціальних суб'єктів визначається за ч.ч. 2 ст.ст. 137, 139 та 140 КК України.

Зазначені склади злочину проявляються у невиконанні або неналежному виконанні професійних чи службових обов'язків щодо охорони життя та здоров'я, що спричинили смерть потерпілого. Невиконання передбачає повну бездіяльність працівника в умовах, коли він повинен був і міг здійснити дії, що входять до кола його обов'язків; а під неналежним виконанням слід уважати дії осіб у межах їх професійних обов'язків, які виконані не так, як цього вимагають спеціальні правила, інструкції тощо.

Ч. 2 ст. 137 та ст. 140 характеризуються необережною формою вини у вигляді злочинних необережності або самовпевненості. Якщо зазначені діяння були вчинені умисно, відповідальність настає залежно від наслідків за умисні злочини проти здоров'я. Дії, зазначені у цих статтях, мають порівняно більшу суспільну небезпеку, бо посягають на життя неповнолітніх осіб. Ненадання допомоги хворому медичним працівником (ст. 139 КК України) характеризується умисними діями. Необережний характер вини стосується тільки наслідків ч.2 цієї статті – смерті особи.

Наступний критерій класифікації еутаназії – намір волі хворої особи, за яким виділяють: добровільну, недобровільну і примусову еутаназію.

Добровільна еутаназія передбачає однозначну інформовану згоду пацієнта, заборону медичного втручання. На сьогодні ця практика є поширеною в США та країнах Західної Європи, де люди завбачливо складають юридично оформлений документ, що виражає волю особи стосовно еутаназії, – «Living will» («воля, висловлена за життя»). В Україні, де еутаназія заборонена, добровільна еутаназія фактично дозволяється. Це зазначається у вже розглянутій ст. 43 Основ про охорону здоров'я, відповідно до якої Людина може відмовитися від лікування, але це, як правило, разова дія. Поширеною практикою є складання постійного документа-заборони на проведення реанімаційних заходів та переливання крові. Найчастіше спонукає Людину на такий крок релігійне переконання у святенності життя, ходу якого не повинні перешкоджати дії медичного характеру.

Недобровільна еутаназія здійснюється за відсутності безпосередньої згоди хворого (наприклад, через недієздатність або коматозний стан) на підставі припущення, що його воля не суперечила б рішенням, яке замість нього приймають родичі, опікунська рада тощо.

Примусова еутаназія – це умертвіння наперекір волі хворого, всупереч його бажанню. Цей вид еутаназії усюди, навіть у країнах, що дозволяють еутаназію іно-

земцям, кваліфікують як злочин проти людства. Примусова еутаназія має місце, коли життя Людини вважають безкорисним, нераціональним, нікчемним. Найбільш відомі випадки застосування цього виду еутаназії у роки Третього рейху у Німеччині, де примусовій еутаназії підлягали у цілях «очищення раси» пацієнти психіатричних лікарень. Отже, примусова еутаназія – вбивство, яке до медицини має тільки формальне відношення.

Еутаназія у будь-якому вигляді заборонена в Україні. Кримінальне законодавство, не даючи визначення, жорстко карає за її вчинення. І у час, коли громадськість сперечається щодо питання «дозволити чи ні», гуманність, милосердя до особи, що страждає від нестерпного болю, але не може самостійно перервати приречене життя, прохання хворого не звільняють особу-виконавця від відповідальності, бо усяке посягання на життя Людини, що визнається найвищою соціальною цінністю, є злочином...

Література:

1. Конституція України: за ред. від 02.03.2014 р.// Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992р.//
3. Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №4. – Ст.19.
4. Кримінальний кодекс України: за ред. від 27.04.2014р.//Офіційний вісник України. – 2001. – №21. – Ст. 920.
5. Цивільний кодекс України: за ред. від 19.04.2014 р.// Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – Ст. 461.
6. Капинус О.С. Эвтаназия как социально-правовое явление. Монография. Буквояз, 2006.
7. Прикладна етика. Навч. посіб./ [Аболіна Т. Г., Нападиста В. Г., Рихліцька О. Д. та ін.]; за наук. ред. Панченко В. І. – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 392 с.

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЗЕМЕЛЬНОГО НАЛОГА В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Ключевые слова / Keywords: местные налоги / local taxes, земельный налог / land tax, земельный участок / land plot, налоговая база / tax base.

Земельный налог относится к местным налогам, при этом он характеризуется как прямой и реальный. Необходимо отметить, что развитие системы местного налогообложения за период существования Российской Федерации начиная с 1991 года привело к постепенному значительному сокращению количества местных налогов [1, с. 172].

В российском законодательстве используется узкий подход в рассмотрении понятия налога. Следовательно, при исследовании категории местный налог необходимо руководствоваться также узким подходом. В п. 4 ст. 12 Налогового кодекса РФ дается следующее определение местного налога: «Местными налогами признаются налоги, которые установлены НК РФ и нормативно-правовыми актами представительных органов муниципальных образований о налогах и обязательны к уплате на территориях соответствующих муниципальных образований, если иное не предусмотрено п. 4 и п. 7 ст. 12 НК РФ». Очевидно, что определение, предусмотренное п. 4 ст. 12 Налогового кодекса РФ, не отражает всех признаков, которые присущи местному налогу. В связи с этим, категорию местный налог необходимо рассматривать через призму категории «налог», которая предусмотрена в п. 1 ст. 8 Налогового кодекса РФ.

Как отмечается в литературе, земельный налог построен таким образом, чтобы изъять часть доходов налогоплательщика, которые получены не в результате его личных усилий, а являются следствием относительно более благоприятных условий хозяйствования на земле, в которые объективно поставлен налогоплательщик: участок более плодороден, имеет лучшее расположение и т.п.

В соответствии с п. 1 ст. 388 Налогового кодекса РФ налогоплательщиками земельного налога признаются организации и физические лица, обладающие земельными участками на праве собственности, праве постоянного (бессрочного) пользования или праве пожизненного наследуемого владения. Лица, владеющие земельными участками на праве аренды или безвозмездного срочного пользования, налогоплательщиками земельного налога не являются. Содержание и субъекты указанных прав на землю раскрыты в Гражданском и Земельном кодексах РФ.

В Налоговом кодексе РФ для целей налогообложения отсутствует определение понятия «земельный участок». Согласно ст. 11.1 Земельного кодекса РФ земельный участок определяется как часть поверхности земли (в том числе почвенный слой), границы которой описаны и удостоверены в установленном порядке. Статьей

68 Земельного кодекса РФ указывается, что определение границ земельного участка на местности осуществляется в ходе землеустройства. Сведения о местоположении и размерах земельных участков, в соответствии со ст. 70 указанного кодекса, включаются в государственный земельный кадастр. В соответствии с п. 1 ст. 390 Налогового кодекса РФ налоговая база определяется как кадастровая стоимость земельных участков, признаваемых объектом налогообложения.

Положение о том, что налоговой базой по земельному налогу признается кадастровая стоимость земельных участков, является новеллой для российского налогового права. Согласно п. 2 ст. 66 Земельного кодекса РФ для установления кадастровой стоимости земельных участков проводится государственная кадастровая оценка земель.

Согласно п. 3 ст. 391 Налогового кодекса РФ налогоплательщики-организации и налогоплательщики – индивидуальные предприниматели в отношении земельных участков, используемых в предпринимательской деятельности, исчисляют налоговую базу самостоятельно на основании сведений государственного земельного кадастра. Таким образом, для физических лиц, являющихся индивидуальными предпринимателями, различен порядок определения налоговой базы в отношении земельных участков, используемых в предпринимательской деятельности, и не используемых в предпринимательской деятельности.

При этом отсутствует нормативно установленный порядок закрепления статуса земельных участков в качестве используемых в предпринимательской деятельности либо не используемых в предпринимательской деятельности. В связи с изложенным, на практике возможно возникновение спорных ситуаций, связанных с порядком определения налоговой базы в отношении конкретных земельных участков.

Как нам кажется, для оптимизации необходимо установить общий порядок в отношении всех земельных участков, которые принадлежат физическим лицам, включая как те, что используются предпринимательской деятельности, так и те, что не используются.

По мнению исследователей, недостатки существующей методики определения кадастровой стоимости заключаются в том, что, во-первых, определяемая при помощи такой методики кадастровая стоимость далека от рыночной стоимости, во-вторых, отсутствует законодательно установленный механизм обжалования результатов кадастровой оценки.

Литература

1. Колчин С.П. Налоги в Российской Федерации. – М., 2010. – 272 с.

Ponomarev Oleg

Teacher of the School of Law,
Far Eastern Federal University, Russia.

Dorovskih Margarita

Far Eastern Federal University, Russia.

FINANCE MONITORING AS A METHOD OF STATE (MUNICIPAL) FINANCIAL CONTROL

In science of law the conception of finance monitoring is closely connected with anti-money laundering and combating the financing of terrorism. It has appeared in Russian legislation after publication on November 1, 2001 of Presidential Decree No. 1263 “On authorized state body for anti-money laundering and combating the financing of terrorism”. It is worth noting, that no legal act contains any legal definition of the term “finance monitoring”.

The term “finance monitoring” is similar to the idea of finance control. Soviet Encyclopedic Dictionary characterizes this definition as directly connected with compulsory procedures of internal control concerning the carrying out of corresponding financial operations [6].

A. Zubkova and S. Osipova have defined financial monitoring as complex of measures, carried out by financial institutions and authorized state bodies in order to prevent, reveal and restrain money laundering and financing of terrorism [2].

When researching on the issue of finance monitoring concept M. Proshunin defined financial monitoring as complex of measures, carried out by Federal Financial Monitoring Service of Russia and by other oversight bodies and authorized organizations aimed to prevent criminal revenues in Russian Federation national economy and to prevent using the subjects of financial monitoring for money laundering and combating the financing of terrorism [4].

Today Federal Financial Monitoring Service of Russia (Rosfinmonitoring) is the authorized body for anti-money laundering and combating the financing of terrorism. According to the regulations on Federal Financial Monitoring Service of Russia (approved by Presidential Decree No. 808 of June 13, 2012) Rosfinmonitoring is a state executive body that carries out the functions of anti-money laundering and combating the financing of terrorism, developing state policy, legal regulation in this area, coordinating of relevant activities of other federal executive bodies, and acts as a national center of asserting of threats to national security, caused with money laundering, financing of terrorism and spread of weapons of mass destruction and countering these threats [3].

Professor E. Grachova distinguishes the following powers of the Federal Financial Monitoring Service:

– Monitoring and supervising the implementation of the legislation on anti-money laundering and combating the financing of terrorism by all individuals and bringing to justice those who have committed a violation of this law;

– Collecting, processing and analysis of information about transactions (bargains) with money or other property subject to monitoring in accordance with the law;

– Verifying information received on these transactions, obtaining necessary clarification;

– Identify signs indicating that a transaction (bargain) with money or other property is related to money laundering or financing of terrorism [11].

We agree with the opinion of E. Grachova, O. Gorbunov, S. Zapolskiy and some other financier jurists that relates Rosfinmonitoring to bodies, that carry out financial control. This suggests that today the Federal Financial Monitoring Service is considered to be an integral part of the state financial control system.

In June 2012 according to Presidential Decree No. 808, of June 13, 2012, Rosfinmonitoring has passed under the direct supervision of the President of Russian Federation [7]. With that Rosfinmonitoring has received a national center's most important function of assessing risks and threats to national security arising from money laundering, financing of terrorism and spread of weapons of mass destruction.

The Bank of Russia also carries out the supervising functions over some subjects of financial monitoring. According to the annual report of Federal Financial Monitoring Service in 2013 the Bank of Russia has received the functions of financial megaregulator: it carries out both rulemaking and supervisory functions on all of the financial services market and also is responsible for licensing, inspections of financial institutions and the application of appropriate sanctions [5]. It should also be mentioned that pawnbrokers that used to be registered in Rosfinmonitoring have come under the supervision of the Bank of Russia since April 1, 2014 [9].

According to the manual prepared by the project “Bank of Russia personnel training. Stage 3”, supervisory activities in the field of anti-money laundering and combating the financing of terrorism (further referred as AML/CFT) are carried out by the Bank of Russia in the following areas:

– verification of organization in internal control credit institutions to comply with the Bank of Russia regulations and legislation of the Russian Federation in the field of AML/CFT;

– verification of compliance of credit institutions practices with the provisions of the Bank of Russia and legislation of the Russian Federation in the field of AML/CFT;

– verification of compliance of credit institutions practices with their own rules of internal control for AML/CFT and its implementation programs [1].

This issue is very topical for modern Russia. The changes concern everything:

– workflow process and preparations of intrabank (in relation to the banking sector) regulations;

– retraining of the existing employees and training of new employees for the purpose of acknowledgment of basic knowledge in the field of financial monitoring;

– framework of appropriate competence of services and safety administrations is adjusted;

– new staff functions, issues of tariffs, etc. are added and the existing ones are adjusted. Introduction of recommendation into the regulation of the financial monitoring process at the state level, forming of transparent business structures – this is the solution for the problems in this area.

In this context, Article 7 (p.2) of the Federal Law No 115-FZ, is very important, as it obliges banks to develop uniform rules of internal control, appoint special officials who are responsible the compliance of these rules and regulations [8]. This law also prescribes

to take appropriate internal organizational measures to counter corruption and financing of terrorism.

Today Rosfinmonitoring and the Bank of Russia act as the organizational framework of the system of anti-money laundering and combating the financing of terrorism in Russian Federation. It should be mentioned that a number of authors, e.g. M. Filimonov consider the functions of Rosfinmonitoring and the Bank of Russia as “duplicative” [10]. However the cooperation of Rosfinmonitoring and the Bank of Russia can be described more as complementary rather than duplicative.

List of References:

1. Banking supervision: the European experience and Russian practice / ed. Mikaea Olsen / manual. – 2005. – P.163
2. Zubkov V., Osipov, S. Russian Federation in the international system of for anti-money laundering and combating the financing of terrorism. – M., 2007. – p. 98
3. Regulations of the Federal Service for Financial Monitoring (approved by Presidential Decree of June 13, 2012 N 808) as amended and supplemented on December 21, 2013
4. Proshunin M. Financial monitoring: subjects, objects and meaning. // Bulletin of Peoples' Friendship University, Jurisprudence series, 2008, № 2
5. Public Report of the Federal Service for Financial Monitoring in 2013 – [electronic resource] Access mode. — URL: www.fedsfm.ru/content/files/activity/annualreports/публичный%20отчет_2013.pdf (date of access 28.04.2014)
6. Soviet Encyclopedic Dictionary / . ed. Prohorov. , 1980
7. Presidential Decree of June 13, 2012 N 808 “Issues of the Federal Service for Financial Monitoring” (with amendments)
8. Federal Law of August 7, 2001 № 115-FZ “On anti-money laundering and combating the financing of terrorism “
9. Federal Law of 21 December 2013 № 375-FZ “On Amendments to Certain Legislative Acts of the Russian Federation”
10. Filimonov M. The role of the Bank of Russia in the system of financial monitoring in the Russian Federation: dis Candidate of Law. M., 2007. – p. 115
11. Financial law: the textbook for bachelor / ed. E. Gracheva. – M.: Prospect, 2014. – p. 43

Дмитренко Емілія
професор, доктор юридичних наук,
Національна академія прокуратури України;
Дмитренко Андрій
студент 5 курсу,
юридичний факультет Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

МЕХАНІЗМ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ЗМІСТ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Ключові слова / keywords: фінансово-правові санкції / financial and legal sanctions; заходи припинення / measures of cessation; заходи юридичної відповідальності / measures of legal responsibility; механізм фінансово-правової відповідальності / mechanism of financial and legal responsibility

Важливим чинником та невід'ємною складовою фінансової системи України є механізм її правової охорони, що включає систему різних заходів, застосування яких спрямоване на попередження, виявлення та припинення неправомірних діянь учасників фінансових правовідносин.

Заходи (особисті, організаційні або майнові), які використовують для правової охорони фінансової системи держави, застосовуються органами з публічними повноваженнями, тому вони мають публічний та примусовий характер. А тому є підстави вживати таке поняття, як «публічний фінансово-правовий примус», яке пропонуємо визначати як систему публічно-примусових заходів у формі обмежень особистого, організаційного або майнового характеру, що застосовуються спеціально уповноваженими органами для охорони фінансової системи України, дотримання належної поведінки у сфері публічної фінансової діяльності та попередження і припинення правопорушень, а у випадку їх вчинення – покарання правопорушників.

Представниками фінансово-правової науки під час дослідження зазначених заходів запропоновано таку їх систему: заходи попередження (превенція), припинення, правовідновлення, караючі (юридична відповідальність) [1, с. 128-129; 2, с. 26-28]. Окрім того, доцільно такі заходи за критерієм «підстава застосування» об'єднати у дві групи: заходи, застосування яких не пов'язане із протиправними діяннями суб'єктів фінансового права (запобіжні заходи); заходи, застосування яких пов'язане з протиправними діяннями суб'єктів фінансового права (заходи припинення та заходи юридичної відповідальності) [3, с. 18].

Щодо запобіжних заходів, то їх застосування має на меті попередити порушення фінансового законодавства, а тому їх доцільно називати превентивними, а у їх системі виокремлювати заходи, які застосовують з метою попередження порушення бюджетного, податкового, банківського законодавства, валютного законодавства.

Натомість, призначення заходів припинення полягає в усуненні негативних наслідків від протиправних діянь, недопущенні їх завершення, оперативному перериванні та припиненні протиправних діянь суб'єктами фінансового права. Їх також

можна об'єднати у окремі групи, до яких включити заходи, які застосовують з метою припинення порушень бюджетного, податкового та іншого фінансового законодавства. Зокрема, окрему підгрупу заходів припинення складають податкова застава, адміністративний арешт майна, розстрочення, відстрочення та списання податкового боргу. Оскільки такі заходи за своїм змістом є способами забезпечення виконання фінансового обов'язку, то їх пропонуємо назвати забезпечувальними.

Однак найсуттєвішу роль у охороні фінансової системи України відіграє механізм фінансово-правової відповідальності, оскільки призначення фінансово-правових санкцій (фінансово-правового штрафу, фінансово-правової пені) полягає у попередженні й усуненні протиправних діянь у цій сфері.

Зазначений механізм, незважаючи на прийняття нової редакції Бюджетного кодексу України від 8 липня 2010 року (БК України), Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 року (ПК України) та інших нормативно-правових актів потребує удосконалення. Так у згаданому законодавстві не визначено систему заходів публічного примусу, які застосовують за порушення бюджетного та податкового законодавства. Окремі вади термінологічного та процедурного характеру містять глави 11 та 12 ПК України.

А тому з метою удосконалення змісту норм БК України та ПК України доцільно:

– у ст. 117 БК України чітко визначити за групами систему заходів фінансово-правового примусу, які застосовують за порушення бюджетного законодавства: заходи, застосування яких не пов'язане із протиправними діяннями (превентивні заходи); заходи, застосування яких пов'язане з протиправними діяннями (заходи припинення, забезпечувальні заходи, заходи відповідальності);

– главу 11 ПК України назвати «Фінансово-правова відповідальність за податкові правопорушення» та об'єднати її з главою 12; в цій главі вживати поняття «фінансово-правовий штраф» та «фінансово-правова пеня»;

– у главі 11 ПК України передбачити норми про застосування за результатами перевірок залежно від характеру вчиненого правопорушення та вини суб'єкта фінансово-правового штрафу – у диференційованому розмірі, а фінансово-правової пені – у фіксованому розмірі [3, с. 21].

Окреслені й інші питання можуть слугувати окремими напрямками майбутніх наукових досліджень у цій сфері.

Література:

1. Пришва Н.Ю. Правові проблеми регулювання обов'язкових платежів: моногр. / Н.Ю. Пришва; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К.: ЕксОб, 2003. – 280 с.
2. Саттарова Н.А. Принуждение в финансовом праве: моногр. / Н.А. Саттарова. – М.: Юрлитинформ, 2006. – 392 с.
3. Дмитренко Е. С. Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права (як складова механізму правового забезпечення фінансової безпеки України / Е. С. Дмитренко : автореф. дис. докт. юрид. наук / 12.00.07. – К., 2011. – 36 с.

ОСОБЕННОСТИ ИНСТИТУТА СЕПАРАЦИИ В ПРАВЕ ПОЛЬШИ

Ключевые слова/Keywords: сепарация/separation, развод/divorce, семейное право/family law, права и обязанности супругов/rights and responsibilities of spouses

С момента государственной регистрации брака супруги обязаны оказывать взаимопомощь и строить отношения на основании взаимоуважения, хранить верность, содействовать благополучию семьи, совместно принимать решения по наиболее важным вопросам, поддерживать духовные и физические связи. Однако в брачно-семейных отношениях часто наступают кризисы, при которых супруги принимают решение разорвать узы брака. До 1999 г. в польском праве имелось только единственное решение данного сложного вопроса – развод, однако позже появился институт раздельного проживания супругов, именуемый сепарацией, при этом фактический отказ супругов проживать под одной крышей не является чем-то новым и удивительным, особенно в условиях современного общества, семейные ценности которого постоянно трансформируются. Следует также отметить, что институт сепарации признается каноническим правом, такой режим известен также правовым системам других стран Европы, например, Франции, Швейцарии, Бельгии, Испании, Португалии, Дании, Финляндии и Норвегии. Применяется он также и в некоторых странах Южной Америки и отдельных штатах США [1].

Раздельное проживание супругов, являющееся заменой развода, регулируется ст. ст. 61¹-61⁶ Семейного и опекунского кодекса Польши [2], и главное его отличие от последнего заключается в том, что оно носит временный характер и главной целью сепарации является восстановление семейных отношений. Кроме того, оно может послужить альтернативой развода для тех лиц, которые по религиозным или иным воззрениям не желают расторгнуть брак.

Основные последствия сепарации заключается в следующем:

1. Исключается возможность заключения нового брака, возвращения добрачной фамилии супругом, который изменил ее при вступлении в брак.
2. Рождение ребенка после 300 дней с момента вынесения судом постановления о сепарации исключает презумпцию отцовства.
3. Супруг утрачивает право наследования на имущество умершего супруга, но наследование по завещанию может иметь место [3].
4. За супругами сохраняется обязанность взаимопомощи (например, в случае болезни), при разводе, как известно, такой обязанности не предусматривается.
5. Лица, состоящие в сепарации, но желающие вернуться к супружеству должны оба обратиться в суд с заявлением о ее отмене.

Следует подчеркнуть, что основанием для вынесения судебного решения о сепарации супругов является полный разлад в семейных отношениях, причем обязательно, чтобы он был продолжительным во времени (как в случае с разводом).

Важным является следующий факт: даже если лица фактически проживают раздельно, за ними все равно сохраняется право обращения в суд с требованием о придании такому проживанию правовой формы. Более того, что суд может отказать в удовлетворении требований супругов, если имеются перспективы восстановления положительных отношений между ними. Отказ суда возможен в случаях, когда раздельное проживание негативно отразится на общих несовершеннолетних детях, самих супругах, или когда имеются иные основания, например, если один из супругов неизлечимо болен и требует постоянного ухода. Любопытным является тот факт, что если один из них требует расторжения брака, а другой – раздельного проживания, то суд должен вынести постановление, на основании которого брак расторгается.

Преимущества сепарации заключаются в следующем: во-первых, она представляет собой первый шаг к разводу, но не развод непосредственно, поэтому момент возможного расторжения брачно-семейных отношений переносится на будущее, позволяя супругам более тщательно подумать над принимаемым решением и восстановить семью; правовые последствия сепарации не дают супругам возможности недобросовестно использовать «преимущества» брака: презумпцию отцовства и презумпцию общей совместной собственности.

По нашему мнению, будущее данного института очень перспективно, поскольку все большее число семейных пар избирают именно этот способ урегулирования отношений между собой. А это будет способствовать выработке судебной практики, которая, в свою очередь, будет стимулировать дальнейшее развитие этого законодательного института.

Литература:

1. Лепех С. Институт сепарации: проблемы применения [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://femidacenter.info/diskussii-i-obsujdeniya/institut-separacii-problemy-primenenija.html> (дата обращения: 01.05.2014)
2. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://prawo.money.pl/kodeks/rodzinny-opiekunczy> (дата обращения: 01.05.2014)
3. Lewandowski M. Separacja w polskim porządku prawnym [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.prawaczlowieka.edu.pl/index.php?dok=98fcc378d7f5adda37f271debf5d7a4d1cdd37b9-d3> (дата обращения 01.05.2014)

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ, ВОЗНИКАЮЩИЕ ПРИ РАЗДЕЛЕ ОБЩЕГО ИМУЩЕСТВА СУПРУГОВ

Раздел общего имущества супругов в России связан, как правило, с расторжением брака или смертью одного из них, однако суд не может отказать в приеме искового заявления по мотиву, что брак расторгнут не был, но фактически семейные отношения прекращены. Следует отметить, что в последнем случае имущество, нажитое супругами в период брака в дальнейшем, является их общей собственностью; наличие данной нормы, по нашему мнению, объясняется возможностью восстановления семьи в будущем. Некоторые авторы полагают, что раздел общего имущества в период брака означает заключение брачного договора, однако мы не согласны с этой позицией, поскольку последний отличается и по форме, и по содержанию. Раздел также может быть осуществлен по требованию одного из супругов либо вследствие заявленного кредитором требования для обращения взыскания на долю одного из супругов в общем имуществе.

Все же наиболее частой причиной раздела общего имущества, безусловно, является развод супругов, поэтому, учитывая специфику семейных отношений, в идеале они сами должны разрешить вопрос о разделе совместной собственности посредством совместного соглашения, которое может быть нотариально удостоверено. В случае спора относительно данного вопроса применяется трехлетний срок исковой давности, супруги имеют право на обращение в суд, и если одному из них передается имущество, стоимость которого превышает причитающуюся ему долю, другому супругу может быть присуждена соответствующая денежная или иная компенсация. Если судом будет установлено, что один из супругов ранее произвел отчуждение общего имущества или израсходовал его по своему усмотрению вопреки воле другого супруга и не в интересах семьи, либо скрыл имущество, при разделе учитывается это имущество или его стоимость. [1]

В соответствии с п. 19 Постановления Пленума Верховного Суда «О применении судами законодательства при рассмотрении дел о расторжении брака» течение трехлетнего срока исковой давности для требований о разделе имущества супругов, брак которых расторгнут, следует исчислять не со времени прекращения брака (дня государственной регистрации расторжения брака в книге регистрации актов гражданского состояния при расторжении брака в органах записи актов гражданского состояния, а при расторжении брака в суде – со дня вступления в законную силу решения), а с момента, когда лицо узнало или должно было узнать о нарушении своего права.

Решая вопрос о возможности рассмотрения в бракоразводном процессе требования о разделе общего имущества супругов, необходимо иметь в виду, что в случаях, когда раздел имущества затрагивает интересы третьих лиц (например, когда

имущество является собственностью крестьянского (фермерского) хозяйства, либо собственностью жилищно-строительного или другого кооператива, член которого еще полностью не внес свой паевой взнос, в связи с чем не приобрел право собственности на соответствующее имущество, выделенное ему кооперативом в пользование, и т.п.), суду необходимо обсудить вопрос о выделении этого требования в отдельное производство (п. 12 Постановления Пленума Верховного Суда).[2]

Иногда возникают ситуации, когда к моменту расторжения брака и раздела имущества супруги полностью не выплатили пай за предоставленные кооперативом в пользование квартиру, дачу, гараж, другое строение или помещение, и одна из сторон просит определить, на какую долю паенакопления она имеет право, не ставя при этом вопроса о разделе пая. В этом случае суд вправе рассмотреть такое требование, не выделяя его в отдельное производство, при условии, что отсутствуют другие лица, имеющие право на паенакопления, поскольку этот спор не затрагивает прав кооперативов (п. 14. Постановления Пленума Верховного Суда).

Когда вещь невозможно поделить поровну либо она и вовсе является неделимой (мебельный гарнитур, ноутбук, автомобиль), и одному из супругов достается имущество, превышающее по стоимости причитающуюся ему долю или он становится собственником неделимой вещи, то второму супругу полагается соразмерная компенсация. Возможны также ситуации, когда на общие средства приобретаются вещи, которые призваны удовлетворить потребности только одного супруга и используются только им (примером может послужить гитара, которая была приобретена для удовлетворения творческих потребностей супруги, посещающей курсы обучения игре на данном музыкальном инструменте). После раздела имущества именно она должна стать собственником данной вещи, поскольку ее супруг изначально в ней не нуждался.

Законом устанавливается общая презумпция, согласно которой доли супругов в общем имуществе равны. Определение долей супругов в праве на общее имущество производится судом в количественном выражении, как правило, в виде дроби ($1/2$, $2/3$, $1/3$ и т.п.). [3] Однако в соответствии с п. 2 ст. 39 Семейного кодекса РФ [4] на основании обоснованного и обязательно мотивированного решения суд может отступить от этого правила с целью защиты интересов несовершеннолетних детей или одного из супругов, если последний, например, не имеет трудового дохода в связи с тяжелой болезнью или инвалидностью либо если другой супруг расходовал общее имущество в ущерб интересов семьи (например, на покупку алкогольных напитков или наркотических средств), без уважительных причин не получал доходов и т. п. Следует отметить, что сами супруги могут отступить от этого принципа также посредством заключения соглашения.

При разделе общего имущества супругов между ними пропорционально присужденным им долям распределяются и общие долги, которые возникли в период брака в интересах семьи, поэтому для суда важно, на какие цели израсходовано полученное в долг. Например, если после развода супруг, на которого оформлено кредитное обязательство, обязан погасить задолженность по кредиту, то его доля при разделе имущества увеличивается на сумму непогашенной задолженности.

Таким образом, раздел имущества супругов может осуществляться в период брака, в момент его расторжения, после расторжения брака и по требованию креди-

тора. Большое количество вопросов, возникающих в данной сфере, свидетельствует о необходимости совершенствования законодательства.

Литература:

1. Комментарий к Семейному кодексу Российской Федерации (постатейный) [Электронный ресурс] / Ахметьянова З. А., Ковалькова Е. Ю., Низамиева О. Н. и др.; отв. ред. Низамиева О. Н. – Режим доступа: http://kommentarii.org/kom_semei_kodeks/page46.html (дата обращения: 10.05.2014)
2. Постановление Пленума Верховного Суда РФ от 15 ноября 1998 г. №15 «О применении судами законодательства при рассмотрении дел о расторжении брака» // Российская газета от 18 ноября 1998 г.
3. Комментарий к Семейному кодексу Российской Федерации (постатейный) [Электронный ресурс] / Ахметьянова З. А., Ковалькова Е. Ю., Низамиева О. Н. и др.; отв. ред. Низамиева О. Н. – Режим доступа: http://kommentarii.org/kom_semei_kodeks/page50.html (дата обращения: 10.05.2014)
4. Семейный кодекс Российской Федерации от 29 декабря 1995 г. N 223-ФЗ [Электронный ресурс]. Доступ из справ.-правовой системы «Консультант Плюс» (дата обращения: 10.05.2014)

